

Asia: VN/10556/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä lausuttavaa esityskokonaisuudesta

Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) pitää lakiesitysluonnosta yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi hyvänä. Lainsäädännön tavoitteet ovat tarkoituksenmukaiset ja valitut keinot perusteltuja. Lakiluonnos on kattava ja hyvin laadittu. Vaikutusarviot näyttävät oikein tehdyiltä ja kuvatuilta. Jatkovalmistelussa tulisi vielä harkinta vaikutusarvioiden täsmentämistä siten, miltä osin ne ovat staattisia ja miltä osin käyttäytymisvaikutukset on otettu niissä huomioon.

Pääministeri Petterin Orpon hallituksen ohjelmaan kirjattu sosiaaliturvan uudistaminen yleistuen mallilla. Ohjelmassa kuvatut uudistamisen tavoitteet ovat oikeita. Sosiaaliturva on uudistettava työhön kannustavaksi, ymmärrettäväksi, kohtuudella toimeenpantavaksi ja julkisen talouden tila huomioon ottavaksi.

Sosiaaliturvaa uudistaminen on laaja ja osin haastavaksi tehtävä. Työttömyysturvan peruspäivärahan ja työmarkkinatuen yhdistäminen on ensiaskel yleistukeen siirtymisessä. EK:n käsityksen mukaan todelliseen kattavaan yleistukeen siirtyminen edellyttää laajaa valmistelua ja vaiheittaista toteuttamista. Osa kokonaisuudesta on tarkoituksenmukaista toteuttaa kuluvalle vaalikaudella ja osa menee väistämättä seuraavan hallituksen valmistetavaksi ja seuraavan eduskunnan käsiteltäväksi.

EK katsoo, että seuraavaksi nykyisen hallituksen tulee valmistella ja antaa eduskunnalle sosiaaliturvan menettelytapalaki. Se on välttämätön edellytys yleistuen laajentamiselle. Menettelytapalailla yhtenäistettäisiin mm. käsitteet ja perusmenettelyt. Näitä ovat ainakin perhe-, tulo- ja aikakäsitteet, etuuksien hakemis- ja ratkaisumenettelyt, muutoksenhaku sekä tietojensaantioikeudet ja tiedonantovelvollisuudet.

Kuluvalla vaalikaudella tulee eduskunnalle valmistella myös "uusi toimeentulotuki", jossa yhdistyy nykyinen toimeentulotuki ja yleinen asumistuki (vaihe 2). Asumiskustannuksia korvattaisiin jatkossa vain yhdestä etuudesta. Vähimmäistoimeentulon ja kohtuullisen asumisen mahdollistama etuustaso mitoitettaisiin uudelleen nykyistä kannustavammaksi kokonaisuudeksi.

Seuraavan vaalikauden alussa työttömän perusturva ja uusi toimeentulotuki yhdistetään yhdeksi etuudeksi, joka koostuu perusosasta, asumisosasta ja työttömyysosasta (vaihe 3). Osa yleistuen osista on edelleen yksilökohtaisia ja osa kotitalouskohtaisia. Yleistukea haetaan yhdellä hakemuksella ja se ratkaistaan kokonaisuutena myös silloin, kun esimerkiksi työtulot muuttuvat.

Neljännessä vaiheessa yleistukeen liitetään myös sairauspäiväraha ja ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha. Tässä kokonaisuudessa otetaan käyttöön yleinen pakollinen ansiosidonnainen työttömyysvakuutus, sairauspäivärahan ja työttömyyspäivärahan tasot yhtenäistetään sekä varmistetaan, että lakisääteiset sosiaalivakuutusmaksut eivät nouse.

Näin aikaansaataisiin todellinen kattava yleistuki, joka samanaikaisesti selkeyttäisi sosiaaliturvaa merkittävästi, helpottaisi sen toimeenpanoa, parantaisi työn kannustavuutta ja tukisi julkisen talouden tasapainottamista.

- **Lausuttavaa esityksen vaikutuksista kotitalouksiin**
 -
- **Lausuttavaa esityksen vaikutuksista toimeenpanijoihin**
 -
- **Lausuttavaa esityksen muista vaikutuksista**
 -
- **Lausuttavaa yleistukilain yleisistä säännöksistä (1 luku)**
 -
- **Lausuttavaa yleistuen saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä (2 luku)**
 -
- **Lausuttavaa yleistuen määräytymisperusteista (3 ja 4 luvut)**
 -
- **Lausuttavaa yleistuen toimeenpanosta ja muutoksenhausta (5 ja 6 luvut)**
 -
- **Lausuttavaa yleistuen tietojen saamista ja luovuttamista koskevista ehdotuksista (7 luku)**

-
- Lausuttavaa yleistuen rahoituksesta (8 luku)
-
- Lausuttavaa yleistukilain ehdotetusta voimaantulosta (9 luku)
-
- Muuta lausuttavaa ehdotetusta yleistukilaista
-
- Lausuttavaa peruspäivärahaa koskevien säännösten kumoamista koskevasta ehdotuksesta
-
- Lausuttavaa työmarkkinatukea koskevien säännösten kumoamista koskevasta ehdotuksesta
-
- Muuta lausuttavaa työttömyysturvalakiin ehdotetuista muutoksista
-
- Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden jaksosta
-
- Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden sisällöstä
-
- Muuta lausuttavaa työvoimapalveluiden järjestämislakiin ehdotetuista muutoksista
-

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

-

Laki yleisestä asumistuesta annetun lain 12 §:n 2 momentin muuttamisesta

-

Laki eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 annetun lain muuttamisesta

-

Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta

-

Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain muuttamisesta

-

Laki takuueläkkeestä annetun lain 19 §:n muuttamisesta

-

Laki kansaneläkelain muuttamisesta

-

Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta

-

Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjän eläkelain 32 ja 46 §:n muuttamisesta

-

Laki merimieseläkelain muuttamisesta

-

Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta

-

Laki työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:n muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 97 §:n muuttamisesta

-

Laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

-

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 3 a §:n muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

-

Laki merityösopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 45 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 ja 31 a §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain 93 §:n muuttamisesta

-

Laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 60 §:n muuttamisesta

-

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 20 ja 21 §:n muuttamisesta

-

Laki ulosottokaaren muuttamisesta

-

Laki oikeudenkäynnistä vakuutusoikeudessa annetun lain 6 §:n muuttamisesta

-

4. Muuta lausuttavaa

-

Rantahalvari Vesa
Elinkeinoelämän keskusliitto EK